

ABROB ____/semnat / ____

Data ____16.11.2019____

Mihail COTOROBAI

Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

RAPORT PRIVIND VIZITA PREVENTIVĂ INSPECTORATUL DE POLIȚIE BRICENI

6 noiembrie 2019

Raportul a fost elaborat de,
angajații Oficiului Avocatului Poporului,

- *Iurie DUBENCO, consultant superior, Direcția prevenirea torturii*
- *Lilian TUDOSAN, consultant superior, Direcția prevenirea torturii*
- *Alexandru ZUBCO, Șef, Direcția prevenirea torturii*

INSPECTORATUL
DE POLIȚIE
BRICENI

A. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

În conformitate cu dispozițiile paragrafului 8 din Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului aprobat prin Legea nr.164/2015 și a art.24, al.2 din Legea cu privire la Avocatul Poporului nr.52/2014, la 23 iunie 2018 a fost efectuată o vizită preventivă la Inspectoratul de poliție BRICENI (în continuare IP Briceni).

Scopul vizitei: Monitorizarea condițiilor de detenție și a situației persoanelor reținute și aflate în custodia poliției.

Alte vizite: 21 septembrie 2017; 23 iunie 2018.

Standarde de monitorizare:

- 1) Rezoluția CES nr.663 C (XXIV) din 31/07/1957 privind Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților;
- 2) Recomandarea Comitetului de miniștri ai statelor membre, referitoare la Regulile penitenciare europene REC (2006)2;
- 3) Rezoluția ONU nr.43/173 din 09/12/1988 privind Principiile pentru protecția persoanelor aflate sub orice formă de detenție sau închisoare;
- 4) Rezoluția ONU A/RES/57/199 din 18/12/2002 privind Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.
- 5) Rezoluția ONU 40/33 din 29/11/1985 privind Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing);
- 6) Recomandarea Rec (2006)13 a Comitetului de Miniștri ai statelor-membre privind detenția provizorie, condițiile în care are loc aceasta, precum și aplicarea garanțiilor împotriva abuzului;
- 7) Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) (articolul 3), protocoalele la CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante din 1987, precum și rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) privind situația din Republica Moldova;
- 8) Codul de executare / Statutul Executării pedepsei de către condamnați.;
- 9) Legea cu privire la poliție.

NOTĂ: Aspectele relatate în Raportul de vizită descriu exclusiv situația din ziua monitorizării!

B. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE

Izolatorul de detenție provizorie este destinat pentru detenția persoanelor reținute pe un termen ce nu depășește 72 ore pentru adulți și 24 ore pentru minori. Izolatorul dispune de 7 celule, dintre care o celulă este utilizată ca depozit. Celulele nr.1-6 sunt destinate pentru deținerea a 2 (două) persoane, iar celula nr.7 pentru detenția a 6 (șase) persoane. Toate celulele sunt dotate cu paturi etajate, mese, scaune (lemn-fier) și bloc sanitar. La momentul vizitei în Izolator se afla o persoană de sex masculin.

C. COOPERAREA

În perioada vizitei, echipa de monitorizare nu a avut restricții la accesul în instituție, registrele interne de evidență, spațiile de detenție, birourile de audiență, baia, curtea de plimbare și comunicarea cu persoanele reținute.

D. REALIZAREA GARANȚIILOR LA REȚINERE

În perioada vizitei, plângeri referitor la abuzuri / tratament inuman și sau degradant din partea angajaților izolatorului nu au parvenit. Potrivit angajaților, incidente sau violențe între deținuți nu au fost înregistrate. Izolatorul nu se confruntă cu problema suprapopulării. Conform registrului antitortură doar o singură persoană reținută în 2019 a pretins alegerii de maltratare la reținere. Soluția pe acest caz urmează să fie dispusă de organele procuraturii.

E. CONDIȚIILE DE DETENȚIE

Echipa de vizită a constatat **condiții materiale degradante/ inumane** de detenție în izolator. Acestea nu au suferit îmbunătățiri urmare a recomandărilor anterioare din 21 septembrie 2017 și 23 iunie 2018. Din contra, condițiile de detenție s-au agravat. În toate celulele s-a atestat miros insuportabil; stare sanitaro-igienică precară (gunoi/deșeuri menajere); umiditate sporită; pereți insalubri; igrasie precum și lipsa agentului termic (temperatură scăzută). Veceul din fiecare celulă este izolat de restul celulei de un perete cu înălțimea de 1m, este deschis și nu asigură condiții decente și intimitate (nu este asigurat cu ușă de acces sau perdea). În celule persistă un miros specific neplăcut din cauza stării neigienice a veceului. În aceeași stare se află și lavoarul din celule. În două celule paturile sunt amplasate lângă veceu ceea ce creează incomodități persoanelor reținute.

Potrivit administrației IP Briceni, nu au fost efectuate investiții capitale, având în vedere intenția IGP de a deschide izolatorul de tip nou la IP Edineț, la care, urmează a fi transportate persoanele reținute. Pe lângă acest fapt, echipa Ombudsmanului a constatat lipsa agentului termic în izolator, fapt ce împune persoanele reținute, cât și supraveghetorul să îndure frigul. Potrivit Șefului IP Briceni, situația s-a agravat urmare a unei scurgeri subterane din rețeaua respectivă (țeava/conducta de apă spre izolator ar fi deteriorată), fapt ce presupune investiții enorme (reparația podelei, inclusiv în izolator), în condițiile în care, izolatorul nu este solicitat.

Având în vedere circumstanțele constatate, precum și rezonabilitatea activității izolatorului pe perioada rece a anului în lipsa agentului termic, **Avocatul Poporului recomandă de urgență identificarea soluțiilor privind repararea țevei ce conduce agentul termic spre izolator, iar în cazul în care, aceasta este imposibil în termenul de 15 zile, să sisteze activitatea pe durata rece a anului, iar persoanele reținute să fie plasate în alt izolator din preajmă. Plasarea persoanelor pentru un timp scurt în izolator în condițiile respective este inadmisibilă. La fel, Ombudsmanul recomandă efectuarea curățeniei și igienei în toate celulele din acest izolator.**

La fel, geamurile din celule sunt de dimensiuni mici și limitează considerabil accesul la lumina zilei și aerisirea încăperii. Iluminarea artificială este slabă/ insuficientă, iar în unele celule nu există. Echipa de vizită a constatat că deținuților nu primesc pături, în pofida perioadei rece a anului. Iar, pernele și saltelele sunt într-o stare degradată, uzate și nocive, după cum urmează: -

Foto_OAP_IPBriceni_celula_IDP_06.11.2019

Foto_OAP_IPBriceni_wc_celula_IDP_06.11.2019

Foto_OAP_IPBriceni_geam_celula_IDP_06.11.2019

Foto_OAP_IPBriceni_„saltele/pături”_IDP_06.11.2019

Foto_OAP_IPBriceni_„celula”_IDP_06.11.2019

Foto_OAP_IPBriceni_„wc”_IDP_06.11.2019

Foto_OAP_IPBriceni_baia_IDP_06.11.2019

Baia din izolator este într-o stare degradantă, neigienică și persistă un miros neplăcut. Starea teracotei este deplorabilă. La fel, lipsește bec electric. **În lipsa agentului termic, este neclar dacă dreptul la baie este asigurat persoanelor reținute.**

Potrivit administrației IP Briceni, alimentația este asigurată, la solicitare de către un agent economic, prin servicii de catering. Totuși, bugetul planificat este relativ mic (de cca 35 lei/ zi pentru o persoană reținută) pentru asigurarea alimentației de trei/ori pe zi pentru deținuții de peste 24 ore. Suma respectivă este incovinabilă și pentru agentul economic, care nu ridică venituri din asigurarea cateringului, ci mai degrabă pierderi. Pe această notă, are de suferit calitatea și prestația alimentației. Aici nu este problema doar a IP Briceni.

F. INCIDENTE/ABUZURI/ RELE TRATAMENTE

La momentul vizitei, nu au fost identificate situații, acțiuni sau inacțiuni cu privire la încălcarea dreptului la integritate fizică/ psihică a persoanei. Totuși, persoana deținută a confirmat că a fost alimentat doar o singură dată din perioada plasării (chiar dacă în celula sa se observau resturi alimentare); precum că pe timp de zi/noapte este ținut în frig, din lipsa agentului termic și cel puțin a unei păături, acțiuni contrare unei detenții în condiții sigure.

Echipa de vizită nu a identificat încălcări majore la completarea datelor din Registrul de primire-predare a serviciului în IDP, Registrul observațiilor și propunerilor ce exercită controlul în IDP,

Registrul de evidență a scoaterii din camere și celule a persoanelor reținute și arestate, Registrul de evidență a persoanelor deținute în IDP și registrele medicale.

G. CONDIȚIILE DE ACTIVITATE ALE SUPRAVEGHETORILOR

Echipa Ombudsmanului, constată, cu regret condiții nocive de activitate pentru supraveghetori, inclusiv îndurarea frigului în izolator pentru o perioadă de 12 ore reprezintă un pericol pentru starea lor de sănătate. Cel puțin un radiator electric/ ventilator termic sau convector pentru angajații din izolator trebuie asigurat de urgență.

H. CONSTATĂRI GENERALE

Situația atestată în urma vizitei, în opinia Avocatului Poporului reprezintă o îngrijorare sporită și contrară normelor și standardelor naționale și internaționale și **poate fi calificată ca tratament inuman și/sau degradant.**

Avocatul Poporului atenționează conducerea IP Briceni precum că aflarea în custodia poliției a unor persoane reținute nu poate depăși termenul de 72 de ore, iar dacă sunt motive legale/temeinice/autorizate ca această persoană trebuie să se afle în custodia statului și după expirarea celor 72 de ore, persoana reținută urmează a fi transferată în custodia unui penitenciar. Avocatul Poporului reiterează că regula generală privind respectarea dreptului la libertate și siguranță prezumă respectarea termenului de 72 ore. Or, motivul neacceptării persoanei cu mandat de arest într-o instituție penitenciară contrar prevederilor menționate supra este inadmisibil.

Avocatul Poporului cunoaște despre faptul că la momentul inițierii exploatării izolatorului de detenție preventivă al IP Edineț, IP Briceni va sista activitatea acestuia, precum și despre situația transportării reținuților. Totuși pe perioada respectivă, IP Briceni are misiunea de a respecta legislația în vigoare.

Condițiile materiale de detenție rămân în continuare a fi o problemă majoră în izolatorul de detenție, inclusiv din cauza amplasării și construcției clădirii, neasigurării spațiului minim de detenție, lipsa intimității la wc prin nedelimitarea spațiului wc de restul celulei, iluminarea insuficientă, lipsa pernelor și a lenjeriei curate, lipsa agentului termic rămân elemente determinante în gestionarea proceselor ce privesc executarea obligațiilor degajate de articolul 3 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

În conținutul *Observațiilor finale privind cel de-al treilea raport periodic al Republicii Moldova*, adoptate în cadrul reuniunilor 1600 și 1602 din 27 și 28 noiembrie 2017 de către Comitetul împotriva torturii, se accentuează că „ Republica Moldova trebuie să-și intensifice eforturile pentru a aduce condițiile din locurile de detenție la standardele internaționale, cum ar fi Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (*regulile Nelson Mandela*), inclusiv prin asigurarea condițiilor materiale și de igienă adecvate pentru deținuți, inclusiv iluminare naturală și artificială suficientă, sisteme de canalizare și instalații sanitare adecvate, inclusiv veceuri și dușuri, încălzirea

celulelor, ventilare suficientă, calitatea și cantitatea adecvată a mâncării, așternuturi, paturi și obiecte de igienă personală, îngrijire medicală, activități în aer liber și vizite ale membrilor familiei”¹

Potrivit Normelor CPT: „...Toate celulele poliției trebuie să fie curate și de o mărime rezonabilă având în vedere numărul persoanelor care pot fi plasate în ele și trebuie să beneficieze de o iluminare adecvată (adică suficientă pentru a citi în afara perioadelor de repaos), de preferință celulele ar trebui să beneficieze de lumină naturală. Mai mult, celulele trebuie să fie amenajate astfel încât să permită repausul (de exemplu un scaun sau o banchetă fixă) iar persoanele obligate să petreacă noaptea în detenție trebuie să dispună de o saltea și o cuvertură proprie. Persoanele din custodia poliției trebuie să aibă acces la toalete curate, în condiții decente și să dispună de posibilități adecvate pentru a se spăla. Ele trebuie să aibă acces în fiecare moment la apă potabilă și să primească de mâncare la momente adecvate, inclusiv o masă completă cel puțin o dată pe zi (adică, ceva mai substanțial decât un sandwich). Persoanelor ținute 24 ore sau mai mult în custodia poliției ar trebui, în măsura posibilului, să li se propună zilnic un exercițiu în aer liber.”

Avocatul Poporului amintește că, articolul 3 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale impune autorităților o obligație pozitivă care constă în a se asigura că orice persoană privată de libertate este deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității umane, că modalitățile de executare a pedepsei nu supun persoana în cauză unei suferințe sau unei încercări de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că, ținând seama de cerințele practice ale detenției, sănătatea și bunăstarea persoanei sunt asigurate în mod corespunzător.

Constat că condițiile materiale au atins proporții îngrijorătoare, incompatibile cu respectarea demnității umane, standardele și normele minime aplicabile în materie, cu efect dăunător asupra sănătății mentale, somatice și sociale a persoanelor private de libertate. Avocatul Poporului observă că, în pofida eforturilor depuse de administrația IP Briceni pentru a îmbunătăți condițiile materiale din izolator, acestea suscită îngrijorări profunde ce comportă adoptarea unor măsuri administrative prioritare și decisive. Indiferent care ar fi dificultățile întâlnite la un moment dat, chiar și în prezența unei supraaglomerări severe, faptul de a priva o persoană de libertate implică întotdeauna obligația de a fi responsabil de ea. Respectarea acestei obligații de către autoritățile naționale este cu atât mai importantă că, articolul 3 din Convenție nu prevede restricții și nu admite nicio derogare, nici măcar în caz de pericol public care amenință viața națiunii.

În plus, în scopul *protejării integrității fizice și psihice* „Statele nu doar trebuie să se abțină de la provocarea relelor tratamente, dar și să adopte/întreprindă *măsuri preventive*, necesare pentru a asigura integritatea fizică, psihică și bunăstarea persoanelor private de libertate.”²

În pct.10 al rezoluției nr.72/163 din 19 decembrie 2017, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a accentuat, în mod special, obligația statelor *de a întreprinde măsuri prioritare, decisive și efective, necesare prevenirii actelor de tortură, tratamentelor și pedepselor inumane sau degradante.*

¹ Pct.18(c) din Observațiile finale privind al treilea raport periodic al Republicii Moldova, adoptate de Comitetul împotriva torturii la cea de-a 62-a sesiune (6 noiembrie – 6 decembrie, 2017)

² CtEDO, cauza *Mouisel v. Franța*, 2002.

Urmare a constatărilor echipei de vizită, Avocatul Poporului conducându-se de prevederile art.24 a Legii nr.52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul):

RECOMANDĂ:

Inspectoratului General al Poliției:

- 1) A identifica de comun cu IP Briceni soluția oportună privind reparația defecțiunii tehnice a conductei de apă/agent termic din/ spre izolatorul de detenție preventivă în vederea asigurării spațiilor de detenție cu agent termic și apă;
- 2) A decide asupra sistării continuității activității izolatorului, în cazul în care, costurile de înstrăinare a defecțiunii sunt exagerate/ fie lucrările vor fi imposibile de realizat în legătură cu perioada rece a anului cu dispunerea strămutării persoanelor reținute în alt izolator;
- 3) A realoca IP Briceni mijloace financiare suficiente și necesare devizului de cheltuieli privind reparației defecțiunii sistemului de conductă a agentului termic/pardoselii, etc.
- 4) A reexamina cuantumul alocațiilor pentru alimentația persoanelor deținute mai mult de 24 ore în izolatoarele de detenție preventivă, inclusiv pe durata transportării/ escortării.

Inspectoratului de poliție Briceni:

- 1) A înlătura imediat și definitiv defecțiunea tehnică a conductei de apă/ agent termic din/spre izolatorul de detenție preventivă în vederea asigurării spațiilor de detenție cu agent termic și apă;
- 2) În cazul în care recomandarea nr.1 este imposibilă de realizat în termen de 15 zile, să sisteze activitatea izolatorului în perioada rece a anului, iar persoanele reținute să fie plasate în cel mai apropiat izolator de detenție provizorie;
- 3) A efectua reparații cosmetice în toate celulele și încăperile din izolator (baie, depozit, wc, curtea de plimbări, etc);
- 4) A asigura igienizarea tuturor celulelor și a supraveghea menținerea acestora în curățenie permanentă;
- 5) A asigura persoanele reținute și deținute în izolator cu perne de dormit și lenjerie de pat curate;
- 6) A asigura imediat angajații din izolator cu un radiator electric/ ventilator termic sau convector.

Executori:

Iurie Dubenco

Consultant superior, Direcția prevenirea torturii OAP / semnat /

Lilian Tudosan

Consultant superior, Direcția prevenirea torturii OAP / semnat /

Coordonat:

Alexandru Zubco,

Șef Direcție, Direcția prevenirea torturii OAP / semnat /